

CINGHIZ
AITMATOV
O zi mai lungă
decât veacul

roman

Traducere din limba rusă și note
de Ion Covaci și Denisa Fejes

POLIROM
2018

III

La ora aceea, în Oceanul Pacific, pe latitudinile lui nordice, era ora opt dimineața. Un soare orbitor își revărsa lumina necuprinsa peste imensa liniște sclipitoare a apelor. Ai fi zis că nimic nu exista aici în afară de apă și cer. Și totuși, tocmai aici, la bordul portavionului „Konvenția”, se derula o dramă de anvergură mondială, neștiută încă de nimeni din afara navei, dramă legată de un eveniment fără precedent în istoria cuceririi cosmosului, petrecut pe stația orbitală americano-sovietică „Paritet”.

Portavionul „Konvenția” – cartierul general științifico-strategic al Centrului de dirijare a Programului planetologic comun „Demiurg” – care, din această cauză, intrerupsese imediat orice contact cu lumea exterioară, nu-și schimbase zona de patrulare de la sud de Insulele Aleutine, dimpotrivă, își stabilise și mai riguros poziția, la echidistanță aeriană de Vladivostok și San Francisco.

Și pe nava de cercetare se produsese anume schimbări. Din ordinul coordonatorilor generali – american și sovietic – ai programului, ambii operatori de serviciu – atât cel sovietic, cât și cel american – ai stației de comunicații cosmice, care recepționaseră informația privind incidentul de pe „Paritet”, fuseseră – temporar, dar strict – izolați, pentru a se evita scurgerea de informații...

Personalul de pe „Konvenția” fusese pus în stare de pregătire avansată de luptă, cu toate că vasul nu avea destinație militară și cu atât mai puțin arme la bord și beneficia de inviolabilitate

internațională în virtutea unei hotărâri speciale a ONU. Era unicul portavion civil din lume.

În jurul orei unsprezece, la interval de cinci minute una de cealaltă, era așteptată sosirea pe „Konvenția” a celor două comisii împuternicite de părți să adopte hotărâri de urgență și să întreprindă toate măsurile practice pe care le vor considera necesare în interesul securității țărilor lor și a lumii întregi.

Așadar, portavionul „Konvenția” se afla la acea oră în largul oceanului, la sud de Insulele Aleutine, la echidistanță de Vladivostok și San Francisco. Alegerea acestui loc nu fusese întâmplătoare. Se învederase, cu acest prilej, mai convingător ca niciodată, clarviziunea și spiritul de prevedere ale autorilor programului „Demiurg”: până și coordonatele zonei unde evolua nava, la bordul căreia devenea realitate planul de investigații planetologice elaborat, erau o expresie a principiilor deplinei egalități, a parității absolute ce guverna această acțiune de cooperare tehnico-științifică internațională unică în istorie.

Portavionul „Konvenția”, cu întreaga sa zestre tehnică și energetică, aparținea în mod egal celor două părți, era coproprietatea a două state acționare. Avea legătură directă și simultană, prin radio, telefon și TV, cu baza spațială din Nevada și cosmodromul Sari-Ozeki. Portavionul era deservit de opt reactoare – câte patru de fiecare parte – care asigurau toate transporturile de mărfuri și pasageri pe care le implica legătura curentă a Centrului cu cele două continente. „Konvenția” era comandată de doi căpitani – unul sovietic, unul american: căpitanul 1-2 și căpitanul 2-1; fiecare dintre ei prelua comanda pentru un cart. Întregul echipaj era dublat după același principiu – secunzii, timonierii, mecanicii, electricienii, marinarii, stewardzii...

Structura personalului tehnico-științific al Centrului era asemănătoare. Începând de la directorii generali ai programului, reprezentând fiecare parte –

planetologii principali 1-2 și 2-1 –, toți oamenii de știință, indiferent de specialitate, se dublau, reprezentând în egală măsură ambele părți. Tocmai de aceea, stația cosmică plasată pe orbita „Tramplin”, orbita cea mai îndepărtată de Pământ, se numea „Paritet”, reflectând raporturile dintre partenerii de la sol.

Toate acestea erau, firește, rodul unei prodigioase activități pregătitoare, desfășurate de forurile științifice, diplomatice și administrative din ambele țări. Soluționarea, în cadrul a nenumărate întrevederi și consfătuiri, a tuturor problemelor, mari și mici, ridicate de programul „Demiurg”, ceruse ani îndelungați.

Programul „Demiurg” își propunea să ducă la bun sfârșit cea mai formidabilă misiune planetologică a secolului – studierea planetei X în scopul valorificării mineralelor ei, ce reprezentau surse energetice de neconceput pentru mintea omenească. O sută de tone de rocă X, care putea fi pur și simplu culeasă de pe suprafața acelui corp ceresc, putea furniza, după o prelucrare corespunzătoare, în echivalent electric și termic, energia necesară întregii Europe timp de un an. Aceasta era natura energetică a materiei de pe X, apărută în condițiile speciale ale acelui colț de galaxie printr-o evoluție de miliarde de ani. O dovedeau numeroasele probe recoltate de pe suprafața planetei, o confirmau și expedițiile ce debarcaseră în câteva rânduri, firește, pentru scurt timp, pe această planetă roșie a sistemului nostru solar.

Dar argumentul decisiv în sprijinul proiectului de exploatare a mineralelor de pe X fusese existența apei în adâncurile acestei planete, aparent atât de aride – fapt fără precedent pe vreo altă planetă cercetată de știință, inclusiv Luna și Venus. Existența incontestabilă a apei pe X fusese confirmată de probele de foraj. Potrivit calculelor efectuate de către oamenii de știință, în subsolul lui X ar fi putut exista un strat de apă în grosime de câțiva

kilometri, menținut în stare stabilă de straturile granitice reci de dedesubt.

Tocmai existența acestei uriașe cantități de apă pe X conferea viabilitate programului „Demiurg”. În cazul dat, apa era nu numai sursă de umiditate, ci și materialul primar pentru sinteza altor elemente necesare vieții, funcționării normale a organismului uman în condiții extraterestre, mai ales pentru sinteza aerului necesar respirației, în plus, apa juca rolul principal în tehnologia flotației inițiale căreia urmau să-i fie supuse rocile de pe X, înainte de a fi încărcate în containerele transgalactice.

Era în discuție chestiunea locului unde urma să fie extrasă energia din rocile X – la stațiile orbitale din cosmos, pentru ca ulterior să fie transmisă pe Pământ prin intermediul unor orbite geosincrone, sau chiar pe Pământ. Mai era timp destul pentru luarea unei decizii.

Se pregătea o mare expediție care urma să transporte pe X, într-o misiune de lungă durată, grupul de specialiști în foraj și hidrologie, în seama cărora cădea punerea la punct a instalației automate de absorbție a apei din adâncurile planetei în sistemul special de conducte. „Paritet” era, ca să folosim limbajul alpiștilor, baza principală în drumul spre X. La bordul stației fuseseră deja montate instalațiile necesare pentru descărcarea și încărcarea transportoarelor care urmau să facă naveta între X și „Paritet”. Cu timpul, odată cu terminarea construcției tuturor compartimentelor, „Paritet” urma să ofere unui efectiv de peste o sută de oameni condiții de viață confortabile, incluzând recepționarea permanentă a emisiunilor TV de pe Pământ.

În cadrul acestei mari expediții cosmice, extragerea și analiza apei de pe X ar fi urmat să constituie primul act de activitate productivă realizată vreodată de om în afara planetei sale...

Ziua aceea se apropia. Totul mergea strună...

Pe cosmodromurile din Nevada și Sari-Ozeki se încheiau ultimele pregătiri în vederea operațiunii hidrotehnice de pe X. Pe orbita „Tramplin”, stația „Paritet” era gata să primească și să reexpedieze spre X primul grup de destelenitori spațiali.

În concluzie, umanitatea se afla în pragul civilizației sale extraterestre...

Și, chiar în acest moment, în ajunul lansării spre X a primului grup de hidrologi, cei doi cosmonauți, aflați într-un îndelungat cart cosmic pe nava „Paritet”, dispăruseră fără urmă...

Încetaseră brusc să mai reacționeze la orice fel de semnale – nu răspundeau nici la orele stabilite, nici în restul timpului. Senzația era terifiantă – în afară de senzorii care semnalizau în permanență poziția stației și de canalul pentru corectarea deplasării acesteia, toate celelalte sisteme de comunicare radio-TV erau paralizate.

Timpul trecea. „Paritet” nu răspundea la nici un apel. Pe „Konvenția” tensiunea se accentua clipă de clipă. Se avansau tot felul de ipoteze și presupuneri. Ce se întâmplase cu cei doi cosmonauți? De ce tăceau? S-or fi îmbolnăvit, s-or fi intoxicat cu cine știe ce aliment? Dar oare mai trăiesc?

În sfârșit, apelară la un mijloc extrem – declanșară, prin semnal de la sol, alarma generală de incendiu la bordul stației. Un vacarm la auzul căruia cosmonauților ar fi trebuit să li se facă părul măciucă. Nici o reacție.

Programul „Demiurg” era în mare primejdie. Centrul de pe „Konvenția” recurse atunci la o ultimă posibilitate pentru a clarifica situația. Spre „Paritet” fuseseră lansate de urgență, de la bazele din Nevada și Sari-Ozeki, două nave cosmice pilotate.

Prima informație furnizată de cosmonauții veniți în misiune de control, după cuplarea simultană cu stația – o acțiune de extremă complexitate prin ea însăși –, fu uluitoare: parcurgând toate compartimentele, toate laboratoarele, toate etajele, controlând până și ultimul ungher, ei comunicară că

cei doi cosmonauți rezidenți nu erau la bord. Nu-i găsiseră. Nici vii, nici morți...

Așa ceva nu-i trecuse nimănui prin minte. Nici o imaginație – oricât de bogată – n-ar fi fost în stare să explice unde putuseră dispărea subit doi oameni aflați pe stația orbitală de peste trei luni, și care până atunci își îndepliniseră riguros toate îndatoririle. Doar nu se evaporaseră! Nici nu ieșiseră la plimbare în cosmos!

Inspekția de la bordul lui „Paritet” era urmărită în direct de pe „Konvenția”, inclusiv de către cei doi directori generali. Pe nenumăratele ecrane ale Centrului ei putuseră vedea clar cum cei doi cosmonauți-controlori, schimbând între ei scurte observații, străbătuseră, plutind în imponderabilitate, toate secțiunile și compartimentele stației orbitale. Cercetaseră totul pe îndelete, raportând pas cu pas cele constatate. Iată o parte din dialogul „Paritet” – „Konvenția”, imprimat pe bandă de magnetofon:

„Paritet”: Ne urmăriți? Nu e nimeni. Nu vedem pe nimeni.

„Konvenția”: Există urme de obiecte sparte, stricăciuni, distrugeri?

„Paritet”: Nu. Totul pare a fi în regulă. Toate sunt la locul lor.

„Konvenția”: Se disting cumva urme de sânge?

„Paritet”: Defel.

„Konvenția”: Unde se află și în ce stare sunt obiectele personale ale cosmonauților?

„Paritet”: Și în această privință totul pare a fi în regulă,

„Konvenția”: Si totuși?

„Paritet”: Impresia este că cei doi au fost aici până foarte de curând. Cărțile, ceasurile, pick-upul și celelalte obiecte sunt toate la locul lor.

„Konvenția”: Nimic scris – pe perete sau pe vreo hârtie?

„Paritet”: Până acum nu ne-a căzut sub ochi așa ceva. Dar ia stați! Jurnalul de bord e deschis, și paginile la care e deschis sunt scrise de sus